

۲۵ دستورکار برای اقتصاد جنگی

روز گذشته یازدهمین روز شروع تجاوز رژیم صهیونیستی به خاک ایران بود. طی این مدت، جنگ تحمیلی صهیونیست‌ها علیه ملت ایران، تلخکامی‌های زیادی در نتیجه از دست دادن بهترین سرداران، جوانان، دلاوران وطن و از دست دادن صدها نفر از مردم

تشریح وضعیت پولی و مالی

مهدی دارابی، کارشناس اقتصادی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» با اشاره به اینکه اصلی‌ترین هدف دولت در صورت تداوم شرایط جنگ تحمیلی علیه ایران باید تامین منابع لازم برای جبران خسارت‌های ناشی از جنگ و در وهله دوم تامین منابعی برای حمایت مالی از سفره خانوارهای ایرانی باشد؛ ویژگی‌های اصلی اقتصاد کشور از منظر سیاست‌های پولی که دولت باید به کار بگیرد را برشمرد و گفت: «در همین لحظه و در شرایط کنونی آمارهای حاصل از شاخص‌های اقتصادی به ما می‌گویند تورم از هسته سخت متوسط ۳۵ درصدی پایین‌تر نمی‌آید و با تداوم شرایط جنگی فعلی، کاهش آن با کاهش رشد ترازنامه بانک‌ها با هزینه‌های تولیدی بالایی همراه خواهد بود. « این کارشناس ادامه داد: «با گذشت زمان پس از تجربه رشد تولید بالاتر در یک روند بلندمدت، پیش‌بینی می‌شود دوره رکودی در کشور آغاز شود و بدیهی است با سنگین‌تر شدن شرایط جنگ در کشور، کاهش بیش از پیش رشد تولید، رخ دهد.» وی افزود: «متاسفانه باید گفت به واسطه کنترل ترازنامه

۹ پیشنهاد برای حوزه تولید

یکی از حوزه‌هایی که نیازمند حمایت دولت بوده و ضروری است دولت سیاست‌های متعارف را تغییر بدهد، حوزه تولید است. کارشناسان معتقدند در این حوزه ضروری است دولت برنامه‌ای برای ۱- تامین سرمایه در گردش بنگاه‌ها و اعطای تسهیلات به بنگاه‌ها برای جلوگیری از ورشکستگی آنها ۲- در نظر گرفتن تمهیداتی پولی و قضایی برای جلوگیری از برگشت خوردن چک‌های بنگاه‌های آسیب دیده در معرض خطر ۳- اعطای تنفس مالیاتی به بنگاه‌های آسیب‌پذیر ۴- اعطای تنفس و حذف جریمه دیرکرد تسهیلات اعطایی بنگاه‌ها ۵- حمایت از تولیدکنندگان کالا‌های اساسی ۶- حمایت از لجستیک و حمل‌ونقل کالا ۷- تسریع در ترخیص اقلام واسطه‌ای و سرمایه‌ای بنگاه‌ها به‌ویژه بنگاه‌های تولیدکننده کالا‌های اساسی ۸- کاهش یا حذف تعرفه واردات برخی از اقلام واسطه‌ای و سرمایه‌ای ۹- در نظر گرفتن تمهیداتی برای تامین سوخت و جلوگیری از قطعی برق بنگاه‌ها و به‌ویژه تولیدکنندگان کالا‌های اساسی داشته باشد و این موارد از جمله مواردی است که کارشناسان برای حفظ پایداری حوزه تولید به دولت پیشنهاد می‌دهند.

لجستیک؛ یکی از مسائل اصلی

سیدمحمد جواد مودیان، کارشناس اقتصادی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» اظهار داشت: «بحث لجستیک و حمل و نقل نهاده‌ها و محصول نهایی یک

پیشنهادهایی برای دولت در حوزه رفاهی

یکی از سؤالات پرتکرار در این روزها این است که در صورت تداوم جنگ تحمیلی فعلی، دولت در حوزه رفاهی و حمایت از معیشت مردم چه اقداماتی باید انجام دهد. زهرا کاویانی ووحید شقاقی شهری در گفت‌وگو با «فرهیختگان» الزامات سیاست‌گذاری دولت در حوزه رفاهی را تشریح کردند.

۱ ضرورت تفکیک اقدامات کوتاه‌مدت و بلندمدت

زهرا کاویانی، اقتصاددان و پژوهشگر حوزه رفاه اجتماعی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» اظهار داشت: «سیاست‌های رفاهی را می‌توان به دودسته کلی تقسیم کرد: اقدامات کوتاه‌مدت و برنامه‌ریزی‌های بلندمدت. در شرایط بحرانی کنونی، تجربه پاید می‌کرو نامی توان‌د راهگشا باشد. در کوتاه‌مدت، باید توجه‌داشت که اقشار فاقد درآمد ثابت بیشترین آسیب‌پذیری را دارند. کارمندان دولت و شاغلان شرکت‌های بزرگ با درآمد ثابت، همچون دوران کرونا، آسیب کمتری متحمل می‌شوند. در مقابل، گروه‌هایی با مشاغل غیر ثابت، نیازمند حمایت‌های فوری هستند. این حمایت‌ها می‌تواند به شکل ارائه وام، اعتبار بایسته‌های کمک‌معیشی باشد؛ البته متناسب با ظرفیت مالی دولت.»

مدیرمسئول:

- محمدامین ایمانجانی
- قائم‌مقام مدیرمسئول:**
- مسعود فروغی

سر‌دبیر:

محمد زعيم‌زاده

تلفن و فکس:

۰۲۱) ۶۲۹۹۹۴۹۵

کدپستی:

۱۱۳۵۶۳۳۸۱۶

چاپ:

چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

نشانی:

خیابان حافظ،پایین‌تر از جمهوری

رویه‌روی ساختمان بورس

ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

۱۲

کوچه و بازار در بر داشته است. با همه تلخکامی‌ها، اما این تعرض آشکار به خاک ایران با یک اتفاق بی نظیر از سمت مردم ایران روبه‌رو بوده و آن، حمایت قاطع مردم از حاکمیت، دولت و نیروهای مسلح بوده که به اعتقاد اغلب کارشناسان این سرمایه اجتماعی بی نظیر، چراغ راه نجات ایران زمین برای عبور از شرایط کنونی است. در این

در سال‌های اخیر، مانده حقیقی نقدینگی در سطح پایینی قرار گرفته است. همچنین به‌دلیل کاهش مانده حقیقی نقدینگی نرخ‌های سودبازارها در سطح بالایی است و پیش‌بینی می‌شود وضعیت ناطمینانی ناشی از جنگ می‌تواند این سطح را افزایش دهد. «

داراییی تصریح کرد: «به‌دلیل اینکه در سال‌های اخیر، تقاضای واردات (رسمی و غیررسمی) کاهش یافته است؛ نرخ غیررسمی در سطح پایین‌تر از ماکسیمم نرخ تجربه شده در ابتدای سال قرار دارد که می‌توان از این فرصت جهت ترخیص کالاها بدون منشأ ارز اقدام کرد.» وی در ادامه اظهار داشت: «باتوجه به اینکه در اقتصاد ناطمینانی ایجادشده، کاهش صادرات و نرخ بازگشت ارز محتمل است.»

این کارشناس اقتصادی در رابطه با احتمالات کسری بودجه در کشور تصریح کرد: «به دلیل اینکه احتمال دارد درآمدهای نفتی به دلیل کاهش مقدار و قیمت صادرات و عدم افزایش نرخ ترجیحی تحقق یابد و همچنین

مشکل مهم است که در شرایط جنگی ایجاد می‌شود و تولید محصولات را با چالش مواجه می‌کند. برخی کارگاه‌ها مواد اولیه خریداری و محصول واسطه‌ای تولید می‌کنند. در عین حال، برخی کارگاه‌های نهاده‌های واسطه را خریداری و محصول نهایی برای عرضه به مصرف‌کننده تولید می‌کنند. وقوع جنگ می‌تواند موجب توقف جریان نقل و انتقال نهاده‌های تولید به سوی تولیدکنندگان و محصولات نهایی به سوی مصرف‌کنندگان شود.»

ل‌زوم تداوم جریان پولی

مودیان می‌گوید یکی دیگر از مواردی که به‌واسطه جنگ رخ داده، قطع شدن جریان پولی در زنجیره ارزش کالاها و خدمات است. وقتی لجستیک مختل می‌شود درواقع جریان کالایی نهاده و محصول مختل و درنتیجه جریان پول و اعتبار در زنجیره ارزش نیز دچار اختلال می‌شود. این موضوع سرمایه در گردش تولیدکنندگان را به چالش می‌کشد. درواقع، وقتی جریان نقدی در بنگاه قطع نشود، تولیدکنندگان سرمایه در گردش خود را از دست می‌دهند.»

وی افزود: «اگرچه وزارتخانه اقتصاد بسته حمایتی سرمایه در گردش را ارائه داده، اما سرمایه در گردش به تنهایی کافی نیست. بحث لجستیک و حمل‌ونقل نیز باید از طریق قاعده‌گذاری‌ها و همکاری شرکت‌های مرتبط حل شود. منابع مالی که صرفاً در اختیار تولیدکننده گذاشته می‌شود، اگر

بین، سؤالی که مطرح می‌شود این است که دولت برای عبور از شرایط کنونی و حفظ پایداری اقتصادی باید چه اقداماتی انجام دهد. پرواضح است جنگ هم هزینه‌های مالی بسیاری دارد و هم سایر منابع اقتصادی را ناگزیر برای دفاع از کشور به خود مشغول می‌کند و به اجبار، اقتصاد کشور در موقعیت اقتصاد در حال جنگ قرار می‌گیرد. حوزه‌های تولید،

هزینه‌های حمایتی در شرایط جنگی افزایش پیدا کند، افزایش رشد کسری بودجه قابل پیش‌بینی است.»

۷ پیشنهاد برای حوزهٔ پولی

مهدی دارابی راهکارهایی را در صورت تداوم شرایط موجود برشمرد و گفت: ۱- «دولت می‌بایست نرخ رشد نقدینگی هدف را در سیاست کنترل ترازنامه تا حدود مقدار تورم جهت تامین مالی تولید و حمایت تسهیلات هدفمند از خانوار، افزایش بدهد.

۲- باید رشد فعالانه پایه پولی از محل افزایش خالص ذخایر خارجی را در دستور کار خود قرار دهد که به واسطه خرید ارز از صادرکنندگان منتخب به نرخ‌های دارای جذابیت و حتی بالاتر از نرخ غیررسمی ارز و مانده عملیات بازار، جهت جذب اوراق دولتی وپوشش کسری بودجه، امکان‌پذیر خواهدبود. ۳- ضروری است نرخ‌های سود بازارهای پولی متناسب با رشد حد ترازنامه

باعث افزایش بدهی‌ها شود، در کوتاه‌مدت مشکل گشا نخواهد بود و ممکن است تولید هم شکل نگیرد. یکی از عوامل مهم در ایجاد اختلال، شبکه حمل‌ونقل کشور است؛ به‌خصوص ترس رانندگان کامیون و فعالان حمل‌ونقل که به‌دلیل نگرانی از مورد هدف قرارگرفتن، فعالیت خود را کاهش داده‌اند. لازم است شرکت‌ها بدون توقف و با اطمینان کامل در جاده‌ها کار کنند و اگر اتفاق ناگواری رخ داد، بیمه‌های جنگی یا حمایت‌های لازم برای جبران خسارت‌ها وجود داشته باشد.»

حلقه‌های تولید، تامین وعرضه باید هماهنگ باشند

مودیان تصریح کرد: «این حمایت‌ها باید اعتماد شبکه حمل‌ونقل کشور را جلب‌کند تا فعالان این حوزه با آرامش به فعالیت ادامه دهند. در شرایطی که فضای جنگی بر جریان لجستیکی تأثیر گذاشته، حمایت‌های پوششی و حمایتی ضروری است تا تولیدکنندگان و فعالان زنجیره ارزش بتوانند وظایف خود را انجام دهند و اقتصاد پویایی خود را حفظ‌کند. اگر گفته شود که این حمایت‌ها بار مالی دارد، باید توجه داشت که عدم حمایت منجر به عدم اطمینان فعالان و درنتیجه کاهش توقف جریان تولید و رکود اقتصادی می‌شود. حلقه‌های زنجیره ارزش شامل تامین مواد اولیه، تولید محصول و عرضه به بازار باید هم‌زمان و هماهنگ عمل‌کنند تا جریان

به عنوان نمونه، صرفاً معیار درآمدی برای تعیین دهک‌ها در نظر گرفته شدند، در حالی که دارایی‌ها و سرمایه واقعی خانوارها مورد محاسبه قرار نگرفت. در نتیجه، برخی اقشار نیازمند از دریافت یارانه بازماندند و در مقابل، گروه‌هایی برخوردار در فهرست مشمولان قرار گرفتند. با توجه به تشدید فقر، افزایش شکاف طبقاتی و فشارهای تورمی گسترده در هفت سال گذشته، بیش از هر زمان دیگری نیاز به تدوین یک نظام رفاهی جامع و هدفمند احساس می‌شود. شرط نخست تحقق این هدف، تکمیل بانک اطلاعاتی دقیق از جامعه هدف و حذف انحرافات آماری موجود است. وزارت رفاه باید شناسایی دقیق دهک‌های درآمدی را در اولویت قرار دهد تا بتواند سیاست‌های حمایتی را به صورت عادلانه و مؤثر اجرا‌کند. « شقاقی شهری در پایان اظهار داشت: «تجربه کشورهایی مانند آمریکا نیز نشان می‌دهد حتی در اقتصادهای آزاد، نظام‌های رفاهی برای حمایت از اقشار آسیب‌پذیر فعال هستند. بنابراین، در یک کشور اسلامی مانند ایران که مدل اجتماعی یکی از اصول بنیادین آن است، طراحی و اجرای یک نظام رفاهی ساختارمند نه تنها ضروری، بلکه حیاتی است. بازطراحی نظام کوپنی دهی ۶۰ با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، می‌تواند راه‌حلی عملی برای مدیریت بحران معیشت باشد. این نظام باید شامل توزیع به‌موقع کالا‌های اساسی، نظارت بر قیمت‌ها، تامین کافی اقلام مورد نیاز و ارائه سبد‌های معیشتی منظم بدون تبعیض باشد. تنها در این صورت می‌توان به بازسازی اعتماد عمومی امیدوار بود.»

می‌دهد وضعیت فعلی تأثیری بر صادرات و واردات کشور نداشته است. آمار گمرکات کشور نشان می‌دهد صادرات به عراق به عنوان یکی از محل های صادرات روزانه که بعضاً میوه و مسبزیجات تازه نیز از این مبادی صادر و وارد می‌شود و روزانه چیزی حدود ۳ هزار کامیون بار به عراق می‌رود و روزانه ۶۰ هزار تن بارگیری داریم تغییر نکرده است و وضعیت عادی بوده و صادرات در شرایط طبیعی انجام می‌شود.»

حسینی در پایان یادآور شد: «آمار صادرات به سرزمین اصلی عراق (که همین میزان نیز به کردستان عراق صادرات داریم) نشان می‌دهد اعداد تغییر نکرده‌اند. اکنون که به واسطه شرایط خاصی کشور مجبور شدیم کنترل و گشت‌های امنیتی و انتظامی را افزایش دهیم، فرصت مناسبی است که دولت بتواند با قاچاق کالا به کشور و از کشور مقابله، مبارزه و جلوگیری کند؛ چراکه برخی از پنهاده‌ا از طریق قاچاق وارد کشور شده‌اند. الان زمان مناسبی برای جدیت دولت در شناسایی و مسدود کردن این مسیر هاست.»

علاقانه و هوشمند عمل کرد. هیت دولت و وزار شنوندگان خوبی بودند و به محض اینکه موضوع به آن‌ها منتقل شده است، رسیدگی کرده‌اند. ما دیدیم که رئیس شورای اطلاع‌رسانی دولت در کلاب هاوس حاضر شد و نقد و انتقادات را حتی در حوزه اینترنت شنید و اعتقاد داشت وضعیت اینترنت به نفع کشور نیست. دیدیم که انتقادات مؤثر و عملکرد دولت قابل قبول بود.»

صادرات کاهش نداشته است

وی افزود: «در شرایط فعلی به نظر نمی‌رسد تغییر در قانون و مقررات و بخشنامه‌ها درست باشد. دولت همین که فرایندها را تسریع و تلاش‌کند زیرساخت‌های کشور دچار مشکل نشود و برق و گاز واحدهای صنعتی تامین شود کفایت می‌کند. به عقیده من تغییر قوانین در شرایط موجود به خودی خود می‌تواند مشکل و سردرگمی ایجاد کند. ضمناً، آمار نشان